

OPINIONS

Nº 118 - any 2020

¿Creences, religió, filosofia o res?

Des del Paleolític (fa uns dos milions i mig d'anys aproximadament) els humans van intentar explicar-se molts misteris: el creixement de les plantes, el pas del dia i la nit, les forces de la natura, la mort, etc. Moguts per aquesta curiositat, van anar creant la teoria d'uns éssers superiors molt poderosos que ho governaven tot a qui anomenaven déus: el déu de la guerra, el de la pluja, la deessa de la fertilitat i el déu dels morts entre altres, als quals recorrien per aconseguir una bona collita, un bon infantament, guanyar a l'enemic o perquè els morts poguessin descansar en pau.

Descriure totes les religions, filosofies i creences espirituals practicades arreu del món des de la prehistòria fins avui, hauria estat un mai acabar, però, m'ha semblat podia ser interessant fer una petita ressenya d'algunes practicades abans i després de Crist. Per anar veient com ha evolucionat la visió de Déu cada vegada que l'home ha fet un pas endavant en descriure algunes:

L'Animisme: Creença segons la qual tot objecte o fenomen de la natura és posseït per un esperit i són el fruit de diverses reencarnacions. Fou l'origen de totes les religions i segueix estant present a l'Àfrica, al sud-est d'Àsia i al Carib. Els animistes donen molta importància a la màgia, als somnis, als ritus mortuoris i als esperits, amb els quals diuen estan en contacte.

El Xamanisme: alguns dels seus plantejaments són similars a l'animisme i com ell, ha existit des d'èpoques prehistòriques. Malgrat que més tard va haver-hi la propagació del monoteisme (creure en un sol déu), encara persisteix en diverses cultures, on els "xamans" (sacerdots), per mitjà de cerimònies, sacrificis i ungüents: profetitzen, interpreten somnis, viatgen per l'espai a altres mons i curen malalties del cos i de l'ànima. Són personatges tan respectats que fins i tot es temen les seves malediccions.

L'hinduisme: és un conjunt de tradicions, creences, pràctiques espirituals i escriptures. Sense sacerdots que estableixin normes ni cap organització central, creuen en la reencarnació fins a haver purgat els pecats comesos. Es caracteritza per la gran quantitat de déus que veneren però què, només són rostres d'una trinitat hindú. Brama el creador d'on sorgeixen totes les coses; Vixnu el preservador i conservador i Xiva com a destructor necessari per a la posterior regeneració. Té gairebé 1.000 milions de practicants quasi tots a l'Índia.

El budisme: és una doctrina filosòfica que es va originar a l'Índia durant el segle VI aC. (abans de Crist). Uneix la moral, la filosofia i l'espiritualitat, diferenciant-se de l'hinduisme perquè estableix la **no** existència d'una deïtat creadora.

El seu iniciador va ser Buda (que vol dir "l'il·luminat"), un ésser humà de nom Siddharta Gautama, nascut en el si d'una família aristocràtica, però que, renuncià a tots els luxes i visqué com un asceta practicant la mendicitat, la meditació i exercint de mestre espiritual fins al final de la seva vida. En l'actualitat hi ha al voltant de 500 milions de seguidors arreu del món.

Les religions tribals i ètniques compten amb 261 milions de seguidors sobretot a l'Àfrica subsahariana. Estan acabdillades per un "gran sacerdot", el qual, connecta amb les divinitats mitjançant oracions, danses sagrades i sacrificis.

Religions monoteistes:

Les més importants en l'actualitat són: el judaisme, el cristianisme i l'islam, basades en la creença d'un sol Déu omniscient (sap tot el que passa), omnipotent (que pot fer qualsevol cosa), i omnipresent (que és a tot arreu).

El judaisme: amb quatre mil anys d'història és una de les religions monoteistes més antigues que encara es practiquen. Anomenen Yahvé al seu déu i la seva doctrina s'aplega en la "Torà" (la llei de Moisès o Bíblia Hebrea). Un recull dels cinc primers llibres de la Bíblia anomenats el "Pentateuc" (Gènesi, Èxode, Levític, Nombres i Deuteronomi) que corresponen a l'Antic Testament de la Bíblia cristiana, en el qual, es fonamenta el cristianisme i l'origen de l'Islam.

Rebutja a Jesús com el Messies promès per l'Antic Testament i encara esperen la seva vinguda. Creuen que Déu és una entitat abstracta, incorpòria que no es pot representar en una imatge, per tant, proposa una comunicació amb Ell personal i sense intermediaris.

El cristianisme: Al començament del segle XXI, hi havia al voltant de 1.500 milions de cristians en el qual s'inclouen catòlics, ortodoxos, protestants, anglicans i coptes. Té el seu origen immediatament després de la mort de Jesús de Natzaret al qui consideraren a més de ser Fill de Déu, el messies anunciat per l'Antic Testament com a alliberador del poble d'Israel. Un personatge que de seguida es diferencià d'altres profetes que existiren en aquell moment, com a posseïdor d'un gran carisma, intel·ligent, amb estudis (quasi tothom era analfabet) i amb un gran do de paraula que feia servir per a predicar l'amor, la caritat i la igualtat per a tothom.

La majoria dels estudiosos de l'antiguitat estan d'acord que el "Jesús històric" va ser un predicador jueu de Galilea, que fou batejat per Joan el Baptista i crucificat a Jerusalem sota les ordres del governador romà Ponç Pilat; però, més endavant, sorgiren uns quants erudits que no estaven d'acord que el "Jesús històric" fos el mateix personatge que el "Jesús bíblic", en adonar-se que hi havia alguns relats evangèlics que no concordaven en dates, fets, personatges i lloc, del succeït realment en aquells temps.

L'islam: és una religió fundada al segle VII després de Crist, a la península Aràbiga. Els seus fidels (musulmans) creuen que Déu (en àrab: Al·là) va revelar el seu missatge al profeta Mahoma mitjançant l'arcàngel Gabriel. Aquest missatge va quedar plasmat en l'Alcorà, el llibre sagrat d'aquesta religió, on el contingut fonamental és que Déu és únic, misericordiós, compassiu i que per suplicar, pregar i agrair un fet s'ha de fer directament a Ell sense intermediaris.

Com a no-creients:

L'ateisme que és, en un sentit ampli, la no creença en deïtats o altres éssers sobrenaturals.

L'agnosticisme una postura de quins consideren que la veracitat de certes afirmacions relacionades a l'existència o no d'un Déu, en no ser demostrables, ni afirmen ni neguen res.

Les creences en un Déu o varis, per a moltes persones estan basades en llibres sagrats, relats transmesos de generació en generació, en visions, aparicions o actes sobrenaturals (miracles) freqüents al llarg de la història i que alguns historiadors i exegetes accepten més com a fe que com a succés real.

Per una quantitat de persones, creure en Déu els és un motiu de vida per seguir un camí, esperant que, en el moment del traspàs, gaudiran de la seva presència. Altres, necessiten un ésser superior a qui recórrer en moments d'abaltiment. Altres, per pregar per la família o per algú estimat perquè puguin gaudir de salut, pau i serenitat en un món tan egoista i convuls com l'actual.

Una opinió personal

L'acció d'haver fet un recorregut llegible per algunes creences, filosofies, i religions, m'ha servit per reflexionar sobre la religió en la qual vaig ser educada. El catolicisme. Una religió que al llarg de la història està plena d'ombres i llums.

Ombres: guerres, assassinats i esclavatges multitudinaris realitzats en nom de Déu i de la fe. Comportaments corruptes comesos des de l'antiguitat per Sants Pares, Cardenals, destacades jerarquies i altres... personatges narcisistes abillats amb vestidures de "reinones" que amagaren els seus instints i que, per desgràcia, encara perduren (vegeu Opinió núm. 104 titulades "Sodoma, poder i escàndol al Vaticà"), on la hipocresia, abusos sistemàtics sexuals, orgies, pedofília i escàndols econòmics, són el pa de cada dia. Uns comportaments que amb tota la seva magnitud l'església no ha sabut abordar o no li ha interessat, malgrat que molts dels seus membres n'estaven assabentats i, mirant cap a una altra banda, han seguit amb un conservadorisme ranci, obcecat amb idees retrògrades i inadequades al segle XXI.

Llums: Fa pocs dies ha mort a noranta dos anys, el bisbe emèrit Pere Casaldàliga i Pla (1928-2020). Fou un religiós claretià, teòleg, escriptor i poeta català, que visqué gran part de la seva vida al Brasil ajudant a camperols i indígenes a fer front al maltractament fins a la mort a què eren sotmesos. En poc temps, enterrà 1.000 peons, sovint sense taüt i sense nom.

Les seves posicions obertament favorables a una profunda renovació de l'Església, basada en l'exercici d'una fe adulta, responsable, lliure, pobra i sense jerarquies imposades, el va dur a rebre nombroses amenaces de mort, a patir diversos intents d'assassinat, a tenir problemes amb el llavors cardenal Ratzinger i amb el Vaticà, regit en aquell moment per Joan Pau II.

Com ell n'hi ha hagut varis. Uns amb gran relleu mediàtic com Sant Pere Claver 1580-1654; Vicenç Ferrer 1920-2009; Teresa de Calcuta 1929-1997, i altres sense renom però plens de llum interior que seguiren el camí del Mestre.

Es calcula que són 13.000 els espanyols (homes i dones) que estan posant en marxa projectes educatius i sanitaris en racons on hi ha pobresa, necessitat i malalties. També hi ha persones més properes que, sense fer soroll, es preocupen per la salut, l'alimentació, la higiene i els problemes psicològics dels sense sostre o dels que han arribat als nostres indrets buscant un món millor. Persones que, carregades d'humanisme, aporten en espècies o en diners de la seva butxaca, el necessari perquè els més desvalguts, tinguin un lloc on viure i puguin satisfer les seves necessitats més bàsiques.

De totes totes, deixo les ombres de banda i em quedo amb la part de llum que té la religió que practico, la qual, segueix il·luminant la meua ànima (amb algunes apagades llargues de tant en tant), però que, no em fan perdre l'esperança (potser una mica utòpica), que amb el temps arribarà a ser una Església dialogant, misericordiosa, comprensiva i alegre tal com va ensenyar el seu fundador Jesús de Natzaret.

Maria Mercè Usón